

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

WTO

Duševní vlastnictví a veřejné zdraví

Duševní vlastnictví a veřejné zdraví

1 Duševní vlastnictví

Práva duševního vlastnictví (Intellectual Property Rights, dále jen IPR) jsou práva udělená *osobám a týkají se výtvorů jejich mysli*. Hodnota duševního vlastnictví závisí na užitečnosti a kvalitě informací a poskytnuté právní ochraně. Ochrana duševního vlastnictví *zahrnuje patenty, designová práva, autorská práva, obchodní značky, zeměpisná označení* a další kategorie, které omezují využívání nebo vyjadřování myšlenek a informací, jež mají komerční hodnotu.

Duševní vlastnictví je možné z hlediska jednotlivých předmětů a jejich ochrany rozdělit na:

- **Díla chráněná podle autorského práva a práv s tímto právem souvisejících** - díla literární a další díla umělecká a vědecká – díla hudební, dramatická, fotografická, výtvarná, architektonická a podobně. Za dílo se považuje také počítačový program a databáze, a sice za předpokladu, že jsou vlastním duševním tvorem autora.
- **Předměty spadající pod průmyslově právní ochranu** - technická řešení (patenty, užité vzory, případně topografie polovodičových výrobků), dále předměty průmyslového výtvarnictví a design (průmyslové vzory), různá označení (ochranné známky, označení původu, zeměpisná označení, firemní jména). K právům průmyslovým lze zařadit i další předměty, především obchodní tajemství a know-how (psané i nepsané výrobní, obchodní a jiné zkušenosti).¹

Počátky historie mezinárodní úpravy ochrany duševního vlastnictví sahají až do 80. let 19. století. Bernská konvence (1886) tehdy položila základy mezinárodního autorského práva a Pařížská konvence (1883) základy mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví. Systém smluv, úmluv a konvencí se postupem doby rozšiřoval a stával se stále komplexnějším. V současné době existuje celkem 24 takovýchto mezinárodně-právních dokumentů, které jsou spravované Světovou organizací duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization, dále jen WIPO). S počátky nástupu globalizace, rozvojem informačních technologií a zrychlováním pohybu informací, se začaly výrazně projevovat obchodní aspekty práv duševního vlastnictví. V roce 1994 tak vznikla dohoda TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights), která právě pro své silné zázemí v oblasti mezinárodního obchodu není spravována WIPO, ale je jedním ze tří hlavních pilířů WTO.

2 Co je to TRIPS

Pravidla ochrany duševního vlastnictví, stejně jako jejich prosazování, se liší po celém světě. Když se duševní vlastnictví stalo důležitým aspektem obchodu, nejednotnost právních úprav měla za následek velké napětí v mezinárodních ekonomických vztazích. Proto bylo zapotřebí dosáhnout dohody, která by přinesla ucelený systém těchto pravidel a zároveň poskytla efektivnější možnosti v řešení potenciálně vzniklých sporů. Touto dohodou se stala právě dohoda TRIPS, která stanovuje členům WTO minimální úroveň ochrany duševního vlastnictví. Zároveň se snaží najít rovnováhu mezi dlouhodobým prospěchem při striktnějším přístupu k ochraně duševního vlastnictví, který podporuje nové ideje, a krátkodobými výhodami pro společnost při nižší úrovni ochrany duševního vlastnictví (větší konkurence mezi firmami, nižší ceny pro koncové spotřebitele).²

¹HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka ochrana duševního vlastnictví* [online]. 2005 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/files/archiv/2005/PRIRUCKA_INMP_Ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf.

²WORLD TRADE ORGANIZATION. *Intellectual property: protection and enforcement* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm.

Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), neboli Dohoda o obchodních aspektech IPR, byla vyjednána v rámci Uruguayského kola (1986-94) a začlenila tak problematiku duševního vlastnictví do mezinárodního obchodu.³

Dohoda TRIPS vymezuje minima v oblasti ochrany duševních práv, která musí splnit každý člen WTO. Také specifikuje donucovací mechanismy a je komunikační platformou pro řešení mezinárodních sporů souvisejících s duševním vlastnictvím. V současnosti je nejkomplexnější dohodou o právech duševního vlastnictví v obchodní oblasti.

Dohoda se týká pěti širokých otázek:

- jak by měly být uplatňovány základní principy obchodního systému a další mezinárodní dohody o duševním vlastnictví;
- jak poskytnout adekvátní ochranu práv duševního vlastnictví;
- jak by měly země přiměřeně vynucovat tato práva na svých územích;
- jak řešit spory o duševním vlastnictví mezi členy WTO;
- zvláštní přechodná opatření během zavádění nového systému.

3 Realizace TRIPS

V platnost vešla TRIPS v roce 1995, přičemž lhůta pro splnění všech kritérií byla stanovena pro rozvinuté země do roku 1996. Rozvojové ekonomiky pak obdržely více času na plnění vytyčených cílů, přičemž limitním měl být rok 2000. Nejméně rozvinuté státy (the Least Developed Countries, dále jen LDCs) měly dostát svým závazkům do roku 2006.⁴ LDCs však nebyly schopny tento termín dodržet, a tak byla roku 2005 podána žádost Zambie o prodloužení výjimky o dalších 15 let. Výjimka byla nakonec prodloužena do roku 2013 s možností dalšího odkladu.

3.1 Obsah dohody TRIPS v kostce

Cílem dohody TRIPS byla mj. omezení narušení a překážek mezinárodního obchodu, propagace účinné a přiměřené ochrany práv duševního vlastnictví a zajištění toho, aby se sama opatření a postupy vymáhání práv duševního vlastnictví nestaly bariérami legitimního obchodu, případně jiných toků důležitých pro nejrozličnější aspekty globální ekonomiky a lidstva, například transferu technologií, přístupu k lékům, atd. Tyto cíle je třeba vnímat v souvislosti s článkem 7 dohody TRIPS, podle něhož by měly ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví přispět k propagaci a technické inovaci, k transferu a šíření technologií, k všestrannému prospěchu výrobců a uživatelů technologických znalostí a svým způsobem i být nápomocny sociálnímu a ekonomickému blahobytu a rovnováze práv a povinností.

Pro účely dohody TRIPS se duševním vlastnictvím rozumí všechny kategorie duševního vlastnictví a zahrnují *autorská a související práva, obchodní značky, zeměpisná označení, průmyslové vzory, patenty, design integrovaných obvodů a ochranu nezveřejněných informací*.

³WORLD TRADE ORGANIZATION. *Intellectual property: protection and enforcement* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm.

⁴WORLD TRADE ORGANIZATION. *WTO and WIPO join forces to help developing countries meet year-2000 commitments on intellectual property* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/news_e/pres98_e/pr108_e.htm.

Tři hlavní rysy dohody:

Standardy: dohoda stanovuje minimální standardy ochrany poskytované každým členem. Všechny hlavní prvky ochrany jsou definovány, zejména předmět ochrany, práva na propůjčení a přípustné výjimky z těchto práv a minimální doba trvání ochrany.

Vynucování: domácí postupy a náprava vynucování práv duševního vlastnictví.

Řešení sporů: podle dohody jsou spory mezi členy WTO ohledně respektování povinností podle TRIPS předmětem postupů WTO pro řešení sporů.⁵

4 Základní principy TRIPS

Nediskriminace je základním principem (národní zacházení a poskytování doložky nejvyšších výhod) všech dohod WTO, tedy i dohody TRIPS. *Technologický pokrok* je druhým základním principem: když je vynálezci či tvůrci přiznána patentová nebo autorská ochrana, získá právo bránit dalším osobám v neoprávněném kopírování. Společnost jako celek vidí tuto dočasnou ochranu jako stimul k vývoji nové technologie a výtvorů, které budou nakonec dostupné všem. *Prospěch by měli získat výrobci i uživatelé.*

5 Ochrana

Účelem TRIPS je zajistit přítomnost adekvátních norem ochrany ve všech členských zemích. Dohoda TRIPS vyžaduje od členů plnění určitých minimálních standardů ochrany práv duševního vlastnictví, kterých se týká. Členové se však mohou rozhodnout, že zavedou pravidla, která poskytnou lepší ochranu, než jaká je vyžadována Dohodou, pokud není tato dodatečná míra ochrany v rozporu s ustanoveními Dohody.

6 Vynucování

Možná nejvýznamnějším příspěvkem TRIPS k ochraně práv duševního vlastnictví na celém světě jsou ustanovení o vynucování, která dohoda obsahuje. Důraz je kladen na vnitřní donucovací mechanismy, které, jsou-li účinné, dovolí zastavit nežádoucí aktivity u zdroje. Dohoda říká, že vlády musí zajistit, aby mohla být práva duševního vlastnictví vynucována podle jejich zákonů a aby sankce za porušení zákona byly dostatečně tvrdé a zamezily tak dalším přestupkům. Rozvojové země s nedostatečně financovanými soudními a správními systémy mohou v tomto ohledu čelit obtížím a nemusejí si být vědomy existujícího napětí mezi ochranou a vynucováním *IPRs* a politikou hospodářské soutěže.⁶ I z tohoto důvodu se tyto státy snaží vyjednat určité výjimky tak, aby předešly případným sporům na půdě WTO.

7 Patenty

V oblasti duševního vlastnictví a veřejného zdraví (Intellectual Property & Public Health) se téměř výhradně setkáme s instrumentem patentové ochrany. Úřad průmyslového vlastnictví ČR definuje patent takto: „*Patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. Patentovat lze nejen nové výrobky a technologie, ale i chemicky vyrobené látky, léčiva, průmyslové*

⁵SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ. *Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem TRIPS* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dohoda-o-pravech-dusevniho-vlastnictvi-7162.html>.

⁶SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ. *Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem TRIPS* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dohoda-o-pravech-dusevniho-vlastnictvi-7162.html>.

produkční mikroorganismy, jakož i biotechnologické postupy a produkty získané jejich pomocí. Patentovat naopak nelze objevy nebo vědecké teorie, programy pro počítače, nové odrůdy rostlin a plemena zvířat a způsoby léčení lidí a zvířat".⁷

Smlouva TRIPS ukládá signatářům nad rámec zmíněného zejména povinnost poskytovat patentovou ochranu 20 let od podání žádosti a nediskriminovat žadatele, ať už na principu odvětví, či v závislosti na místě výroby a případném dovozu.⁸

8 Speciální úprava

TRIPS dává v některých záležitostech poměrně větší prostor státům, aby upravily úroveň ochrany IPRs, potažmo patentové ochrany tak, aby byla v souladu se sociálně-politickými cíli i potřebami technologického rozvoje. K takovým oblastem patří biodiverzita, ochrana rostlinných a živočišných druhů či zdravotní politika. Právě téma vztahu zdravotní politiky a IPRs poskytuje pravděpodobně nejvyšší míru flexibility členům, aby mohli reagovat různými opatřeními na aktuální či dlouhodobější vývoj nebo situaci. Členové nemusejí v určitých případech vůbec poskytovat patentovou ochranu zdravotnickému produktu či výkonu. Zároveň mohou i v případě poskytování ochrany do těchto práv zasáhnout pokud nastanou určité skutečnosti. Tyto možnosti vyplývají nejen ze smlouvy TRIPS, ale také z výjimek vyjednaných v rámci Rozvojového kola z Dauhá (Doha Development Agenda, dále jen DDA).⁹

Přímo dohoda TRIPS popisuje v čl. 27 odst. 2 a 3 tři situace, v nichž člen může neposkytnout patentovou ochranu, a to i v případech, kdy by byl jinak povinován žádosti vyhovět.¹⁰ Druhý odstavec čl. 27 ve své první větě říká: „Členové mohou vyloučit z patentovatelnosti vynálezy, u nichž je na jejich území ochrana před komerčním využitím nezbytná k ochraně veřejného pořádku nebo morálky...".¹¹ Konkrétněji k oblasti zdravotnictví se pak váže zejména odst. 3, který dává členům možnost neposkytování patentové ochrany pro diagnostické, léčebné a chirurgické metody léčení lidí a zvířat a dále také pro rostliny nebo zvířata jiné než mikroorganismy a v podstatě biologické postupy pro pěstování rostlin a zvířat jinými než nebiologickými a mikrobiologickými způsoby.¹²

Další možnost, byť omezeně, zasáhnout tentokrát již do udělených práv poskytuje čl. 30, podle něhož mohou členové poskytovat výjimky z výlučných práv udělených patentem, ale pouze za předpokladu, že takové výjimky nebudou v přílišném rozporu s běžným využíváním patentu a že nebudou na úkor oprávněných zájmů majitele patentu.¹³ Výklad tohoto článku prošel poměrně zajímavým vývojem – několik členů mělo na jeho pojetí dokonce tak rozdílný názor, že jejich spor skončil až u Orgánu pro řešení sporů (Dispute Settlement Body, dále jen DSB). Rozhodčí panel ve svém rozhodnutí souhlasil s výkladem, který dovoloval poskytnout patentovaný zdravotnický vynález k dalšímu výzkumu i vědcům, kteří se na jeho vývoji nepodíleli, a to i bez souhlasu držitele patentu. Dále také shledal v souladu s čl. 30 TRIPS i tzv. ustanovení „Bolar“ („Bolar provision“), které pro účinnou látku léků (např. ibuprofenum) dává všem firmám (opět i bez

⁷ÚŘAD PRŮMYSLového VLASTNICTVÍ. *Vynálezy / Patenty* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalezy-patenty.html>.

⁸WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

⁹WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

¹⁰WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

¹¹World Trade Organization. TRIPS. In: *čl. 27*. 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

¹²World Trade Organization. TRIPS. In: *čl. 27 odst. 3a,b*. 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

¹³World Trade Organization. TRIPS. In: *čl. 30*. 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

souhlasu držitele patentu) možnost získat potřebná povolení k prodeji a ihned po vypršení ochranné doby patentu uvést svou verzi produktu na trh.¹⁴

Podle čl. 8 a čl. 40 TRIPS pak mohou členové učinit nezbytná opatření směřující k ochraně veřejného zdraví a výživy, podpory veřejného zájmu v oblastech životního významu a sociálně-ekonomického a technického vývoje. K tomu lze využít i prostředky, které zabrání zneužívání práv k duševnímu vlastnictví ze strany jejich majitelů a nevhodnému omezování obchodu a transferu technologií.¹⁵

9 Povinné licencování

Povinné licencování spočívá v opatření vlády, v jehož důsledku může osoba odlišná od držitele patentu daný produkt (nejčastěji farmaceutický) vyrábět. Tento instrument má právní základ v čl. 31 dohody TRIPS. V témže článku jsou však také vymezeny okolnosti, za jakých se k němu lze uchýlit a omezení, která je třeba dodržet.¹⁶ Jedná se např. o situace výjimečného stavu, naléhavé okolnosti apod. Soukromá osoba, která se udělení povinné licence domáhá, pak musí prokázat, že se s držitelem patentu pokoušela neúspěšně vyjednat dobrovolné poskytnutí licence. I tak jí může být poskytnuta povinná licence jen nevýlučně, nepřevoditelně a s poskytnutím licence jí vzniká povinnost přiměřené náhrady držiteli patentu. Smyslem je pak především nastavit rovnováhu mezi ochranu IPRs, dalším výzkumem a vývojem nových léčivých preparátů a postupů.¹⁷

Problematickou povinného licencování se delegace zabývaly i v rámci Rozvojové agenty z Dauhá. Hlavně z obavy o výklad pravidel a omezení dohody TRIPS vyvolala skupina členů v čele s africkými státy diskuzi nad jejich přesným použitím. V listopadu 2001 se tak členové shodli na obecné tezi, která podporuje takový výklady dohody TRIPS, který vytváří vhodné prostředí pro aktivní zdravotnickou politiku, a to s ohledem na zajištění jak přístupu k léčivům, tak možnosti jejich dalšího zkoumání a vývoje. Interpretace TRIPS by tedy neměla být překážkou k přijímání vnitrostátní úpravy podporující veřejné zdraví. Země se statusem LDC dostaly také možnost vyjmutí z povinnosti poskytování patentové ochrany léčivům do roku 2016.

Základní otázka zemí, které si nejsou schopny potřebná léčiva zajistit domácí výrobou, však zůstala stále nedořešena. Jedním z omezení v čl. 31 dohody TRIPS je totiž také pod písmenem f) převážné užití produktů vyrobených pod povinnou licenci na domácím trhu. Takové ustanovení však poměrně zásadně komplikuje postavení zejména rozvojových a nejméně rozvinutých zemí. V situaci, kdy na území státu nepůsobí žádné farmaceutické firmy, zbývá totiž jediný způsob, jak si léčiva opatřit, a to dovoz. V srpnu 2003 proto byly představeny jisté úpravy, které měli nerovnovážný stav korigovat. Stalo se tak formou těchto tří výjimek:

- Exportující země jsou vyňaty z povinností podle čl. 31 písm. f) dohody TRIPS, pokud vyvážejí léčiva vyrobená pod povinnou licenci za účelem uspokojení potřeb zemí, které si tato léčiva nemohou obstarat na svém domácím trhu.
- Importující země nejsou povinny poskytovat držiteli patentu náhradu za využití tak, aby se předešlo dvojímu hrazení. Tato povinnost však vzniká exportujícímu státu.

¹⁴WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

¹⁵World Trade Organization. TRIPS. In: *čl. 8 a čl. 40*. 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

¹⁶WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

¹⁷World Trade Organization. TRIPS. In: *čl. 31*. 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

- Z exportních omezení jsou vyňaty rozvojové a nejméně rozvinuté země tak, aby mohli vyvážet v rámci regionálního trhu, pokud alespoň polovina členů tohoto regionu měla při vzniku této výjimky status LDC.

Teoreticky by v režimu povinného licencování mohly léky dovážet všechny země na světě (samozřejmě při splnění výše zmíněných podmínek). Této možnosti se však od počátku vzdalo 23 vyspělých členů, mezi nimi např. státy EU, Austrálie, Kanada, USA či Švýcarsko. V roce 2004 se k nim připojily přistupující země EU včetně ČR. Jedenáct dalších zemí, například ČLR, Izrael, Mexiko, Turecko či Katar, deklarovalo, že tento systém využije pouze za stavu velmi naléhavého ohrožení. Několik zemí šlo dokonce dále a již před rokem 2006 informovaly orgány WTO o implementaci a zařazení předpisů, aby za zmíněných podmínek byl vývoz pod povinnou licenci do potřebných států co nejsnazší, jedná se například o Norsko, Kanadu, Indii a EU. Používání zmíněných výjimek mělo být však prozatímní záležitostí – hlavní cíl totiž spočíval ve vytvoření dodatku k TRIPS. Tento dodatek vznikl v roce 2005 a přejímal přímo formulace výše uvedených výjimek. Jeho vstup v účinnost však podmiňuje souhlas alespoň dvou třetin členských států. Dodnes však v účinnost nevešel.¹⁸ Řada rozvojových členů jej totiž považuje za nedostatečný a požadují další omezení IPR v oblasti patentů na léčiva.

10 Zvláštní režim

Rozvojové a nejméně rozvinuté země mají mimo výše zmiňované výhody i zvláštní postavení vzhledem k dohodě TRIPS. Oběma skupinám zemí byla již při podpisu čl. 65 poskytnuta doba, po kterou nemusely aplikovat většinu pravidel TRIPS. Nejméně rozvinuté země měly tento režim zajištěn nejprve do r. 2006, následně však byla tato lhůta prodloužena do 1. 7. 2013 a dále do 1. 7. 2021. Pro farmaceutické patenty je přechodné období v tuto chvíli platné do roku 2016. Rozvojové země měly k dispozici kratší časový úsek, a to do roku 2000. V případě farmaceutických produktů však některé země zavedly patentovou ochranu až v roce 2005. To jim umožnil čtvrtý odstavec čl. 65 dohody TRIPS. Pozdržení zavedení patentové ochrany mělo dvě podmínky. Zaprvé člen, který patentovou ochranu neposkytoval, měl povinnost nechat žadatele o patent vyplnit žádost, a to zejména kvůli posuzování podmínek patentovatelnosti ve vztahu k době zažádání. Druhým požadavkem byla povinnost poskytnout žadateli výlučná obchodní práva na dobu pěti let od získání souhlasu k obchodování. Prodlouženou dobu pro farmaceutika využily země jako např. Argentina, Brazílie, Indie, Pákistán či Turecko.¹⁹

11 Další vývoj

Dění v oblasti IPRs neutichá ani v dalších letech. V prosinci 2011 např. padl návrh na další rozšíření doby k implementaci pravidel TRIPS. Podle tohoto návrhu by nejméně rozvinuté země světa nemusely zavést většinu pravidel TRIPS do doby než nebudou považovány za zemi se statusem LDC. V případě schválení by se ovšem jednalo de facto o uznání, že ochrana IPR omezuje rozvoj. USA požadovaly maximální délku prodloužení výjimky o 5 let, EU chtěla prosadit mechanismus přezkumu implementace TRIPS v trvání přechodného období. Indie, Brazílie, Čína a další velcí rozvojoví členové podporovali, především ovšem z politických důvodů, požadavky LDCs. Konečný výsledek jednání je prodloužení přechodného období o 8 let s pouze velmi jemným nezávazným prohlášením ze strany LDCs, že nebudou snižovat již zavedenou ochranu IPR a že s pomocí technické asistence a rozvojových projektů budou cílit k implementaci TRIPS.

¹⁸WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

¹⁹WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

Další debaty probíhaly také nad způsoby, jak zemím LDC co nejlépe pomoci v implementaci pravidel TRIPS a vedení zdravotnické politiky. Velmi podporovanou myšlenkou se stala spolupráce s rozvinutými zeměmi, a to jak na bázi konzultací, tak finanční a materiální podpory.²⁰ Formy rozvoje těchto hodnot řešili také zástupci tří mezinárodních organizací na společném sympóziu v červenci 2013. Názory a pohledy z pozice Světové zdravotnické organizace (dále také WHO), Světové organizace duševního vlastnictví a WTO opět rozdmýchaly debatu nad otázkou, jak zajistit potřebnou dostupnost a kvalitu farmaceutik a zároveň dodržet v co nejvyšší míře normy ochrany duševního vlastnictví a zajistit tak monopol, a tím incentivy pro výzkumníky.²¹

Prostor pro další jednání na půdě WTO však v návaznosti na nedávný vývoj skýtá zejména oblast ochrany IPR v případě farmaceutik. V průběhu roku 2013 totiž bylo vyjednáno rozšíření výjimky pro implementaci pravidel dohody TRIPS (pro všechny produkty s výjimkou farmaceutik) do právních řádů zemí se statutem LDC. Původně končila lhůta 1. 7. 2013, nejchudší země světa však prosadily další prodloužení této doby o osm let, tedy do 1. 7. 2021. Oblast farmaceutik zůstala i nadále vyňata a platí pro ni pořád termín v roce 2016. Další snahou ministrů nejméně rozvinutých zemí světa tedy pravděpodobně bude i její prodloužení.²² Stejně jako v případě prodloužování lhůty pro produkty s výjimkou farmaceutik však můžeme očekávat poměrně zajímavou debatu nad otázkami, jestli lhůtu prodloužovat a případně o kolik let, či zda lze kýžené rovnováhy dosáhnout jiným způsobem.

12 Seznam doporučených a rozšiřujících zdrojů

1. WORLD TRADE ORGANIZATION. Intellectual property: protection and enforcement [online]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm.
- Základní rozcestník problematiky IPR se zaměřením na situaci ve WTO.
2. WORLD TRADE ORGANIZATION. TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet [online]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.
- Rozšiřující informace o vztahu IPR a politiky veřejného zdraví.
3. WORLD TRADE ORGANIZATION. Least developed countries' priority needs in intellectual property [online]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm.
- IPR s přihlédnutím k situaci v rozvojových zemích a jejich potřebám.
4. WORLD TRADE ORGANIZATION. WTO and WIPO join forces to help developing countries meet year-2000 commitments on intellectual property [online]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/new_s_e/pres98_e/pr108_e.htm.
- Krátké shrnutí pro naše téma stále relevantní spolupráce.

²⁰WORLD TRADE ORGANIZATION. *Least developed countries' priority needs in intellectual property* [online]. 2012 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm.

²¹INTELLECTUAL PROPERTY WATCH. *"Trilateral" Symposium Addresses Topics Of Global Public Health And IP* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.ip-watch.org/2013/07/10/trilateral-symposium-addresses-topics-of-global-public-health-and-ip/>.

²²CHANNEL NEWSASIA. *Poorest WTO members win new patent-rule waiver* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.channelnewsasia.com/news/business/international/poorest-wto-members-win/707126.html>.

13 Seznam použité literatury

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka ochrana duševního vlastnictví* [online]. 2005 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/files/archiv/2005/PRIRUCKA_INMP_Ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf.

CHANNEL NEWSASIA. *Poorest WTO members win new patent-rule waiver* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.channelnewsasia.com/news/business/international/poorest-wto-members-win/707126.html>.

SDRUŽENÍ OBRANY SPOTŘEBITELŮ. *Dohoda o právech duševního vlastnictví souvisejících s obchodem TRIPS* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dohoda-o-pravech-dusevniho-vlastnictvi-7162.html>

ÚŘAD PRŮMYSLového VLASTNICTVÍ. *Vynálezy / Patenty* [online]. 2013 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalezy-patenty.html>.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Intellectual property: protection and enforcement* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Least developed countries' priority needs in intellectual property* [online]. 2012 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *Least developed countries' priority needs in intellectual property* [online]. 2012 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *TRIPS and pharmaceutical patents: fact sheet* [online]. 2006 [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm.

World Trade Organization. TRIPS. In: 1994. Dostupné z: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm.

WORLD TRADE ORGANIZATION. *WTO and WIPO join forces to help developing countries meet year-2000 commitments on intellectual property* [online]. [cit. 2013-08-05]. Dostupné z: http://www.wto.org/english/news_e/pres98_e/pr108_e.htm.

Autor: Pavel Bláha

Imprimatur: Matúš Škorík, Vojtěch Bahenský

Jazyková úprava: Lucie Gregůrková, Martina Kotasová, Anežka Majdáková, Petr Vystropov

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO

Grafická úprava: Veronika Maurerová, Jakub Kopřiva

Nasázeno programem $\text{\LaTeX}$.

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky
pro potřeby XIX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2013

Asociace pro mezinárodní otázky,

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

Top partneři

Generální partner Modelu OSN

Hlavní partner Modelu OSN

Hlavní partner modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Prag

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky